

Introduktion

Dansk Ornitologisk Forening har sat sig ambitiøse mål for de kommende fire år. Vi tror fuldt og fast på, at vi kan gøre foreningen stærkere og arbejde endnu bedre, når vi sætter mål for fremtiden og i fællesskab realiserer dem.

Ganske vist er vilkårene lidt barske for tiden. Den økonomiske krise vil sætte begrænsninger også for DOF. Den nuværende regering prioriterer – trods store ord – fugle og natur lavt, mens der til gengæld nærmest ikke sættes grænser for landbrugets ødelæggelse af naturen. Og klimaforandringerne udgør en ny trussel, der synes næsten uovervindelig, men som DOF også er forpligtet til at forholde sig til. Der er således udfordringer nok.

Vi har været igennem tilsvarende overvejelser før. DOF's to første strategier omfattede perioderne 2002-2005 og 2006-2009. Strategierne har vist sig at være et glimrende styringsredskab, og foreningen er kommet større og stærkere igennem en rivende udvikling i de seneste år.

DOF's tredje strategi – for årene 2009-2012 - er udviklet af et strategiudvalg (STRUDS) under foreningens hovedbestyrelse. Processen forud for formuleringen af strategien har været mere omfattende end tidligere, idet STRUDS dels har gennemført omfattende konsultationer med repræsentantskabet, lokalafdelinger, grupper, udvalg og enkeltpersoner, dels har analyseret en række problemstillinger af bred interesse i foreningen. Det er vores håb, at de kommende forandringer derfor vil være rodfastet og bredt accepteret i foreningen.

Det er omvendt ingen hemmelighed, at ikke alle ønsker har kunnet opfyldes. Flere vil uden tvivl være skuffede over, at der ikke blev plads til netop deres innovative forslag. Der har skullet prioriteres hårdt; vi kan til gengæld forsikre, at samtlige indspark i processen har været værdifulde og givet anledning til seriøse overvejelser.

Det overordnede sigte med strategien DOF 2009-2012 er at opfylde foreningens formålsparagraf i den kommende fireårige periode. På de næste sider gennemgår vi, hvordan DOF vil realisere strategien. Men vi kan naturligvis kun gøre det sammen med medlemmerne og andre gode kræfter, der støtter foreningens mål. Vi håber derfor også på din medvirken til at gøre DOF endnu stærkere og dermed sikre muligheden for at opleve et rigt og varieret fugleliv.

Med venlig hilsen

STRUDS, april 2009

Anders Tøttrup, Egon Østergaard, Henrik Wejdling og Niels Riis, DOF's hovedbestyrelse.
Jan Ejlsted, Michael Borch Grell og Tine Stampe, Fuglenes Hus.

DOF's STRATEGI

Indhold:

DOF's vision	3
DOF's formål og mission	3
DOF i dag	5
Seks nye dagsordener frem til 2012	6
<i>Udviklingen af det frivillige engagement</i>	
<i>Fuglestationer</i>	
<i>Landbrug</i>	
<i>Trækfugle</i>	
<i>Ny atlasundersøgelse</i>	
<i>DOF's medier</i>	
Skema over strategien	8

BILAG

DOF's naturpolitik

DOF's nationale naturpolitiske resultater siden slutningen af 1990'erne

DOF's vision

DOF's overordnede vision er at sikre nuværende og fremtidige generationer:

Mulighed for at opleve et rigt og varieret fugleliv

DOF's formål og mission

Foreningen har som formål at fremme kendskabet til og interessen for vilde fugle og naturbeskyttelse. Arbejdet med opfyldelsen af formålet forløber nationalt og internationalt i fire parallelle spor, der er indbyrdes afhængige og forbundne:

- Beskyttelse af fugle og forbedring af deres levesteder
- Indsamling og udbredelse af viden om fugle
- Formidling af fugleoplevelser i naturen
- Medlemmernes deltagelse i foreningens aktiviteter

Til hvert spor er der knyttet en vision, som det også er illustreret i skemaet sidst i notatet. Visionerne for de fire spor er:

- En naturlig, rig og varieret fuglefauna både nationalt og internationalt
- En effektiv vidensopbygning og vidensformidling, som fremmer indsigten i fugle og natur.
- En almen forståelse i befolkningen for nødvendigheden af et bæredygtigt samspil mellem mennesker og natur.
- Medlemmerne bidrager mærkbart til opfyldelsen af foreningens formål.

DOF kan ikke opnå de visionære mål alene. Men DOF har defineret den unikke rolle, som vi kan udfylde og som vil gøre en betydelig forskel for opnåelsen af visionen. DOF's rolle er

- at påvirke lovgivning og forvaltning af fugle og natur i Danmark og udlandet
- at være det førende center for viden om fuglenes forekomst i Danmark
- at formidle sin viden bredt under hensyntagen til forskellige målgruppers forudsætninger og behov
- at formidle glæde og begejstring for fugle via oplevelser til medlemmer og andre
- at gøre foreningens sag kendt i hele befolkningen
- at være en af Danmarks mest aktive grønne organisation og tilbyde alle muligheden for at gøre en positiv, mærkbar forskel for fugle og natur

De visionære mål er langsigtede, og der kan ikke umiddelbart sættes en tidsfrist for opfyldelsen. Men undervejs mod visionen har DOF defineret nogle mål for den næste strategiske periode. De overordnede mål, der skal nås i perioden 2009-12 er:

- DOF har styrket sin politiske indsats og opnået varige resultater på centrale områder: naturbeskyttelse, landbrug og klima
- DOF har øget vidensgrundlaget om fuglenes forekomst og naturens tilstand i Danmark.
- DOF har tilrettelagt sin formidling, så den passer til de nye tekniske muligheder.
- DOF har nået en større del af befolkningen via hvervning og oplysning.
- DOF har styrket medlemmernes aktive deltagelse i alle centrale aspekter af foreningens virke.

Ud over de visionære mål har DOF målsætninger om at være en mål- og resultatorienteret medlemsorganisation og at have en effektiv administration og økonomisk råderum til at opfylde sin mission.

DOF i dag

Fuglene skaber fascination med deres fantastiske former og farver, flyvning og fuglesang. Fuglene symboliserer frihed og skønhed. Begejstringen over fugle og natur har skabt det fællesskab, som vi kalder for DOF, Dansk Ornitologisk Forening. Her mødes 15.000 medlemmer og deler glæden over fuglene.

Måske starter fugleinteressen med iagttagelser af havens fugle? Måske tager man med på DOF's fugleture eller kurser? Med tiden lærer man at bestemme arterne på deres udseende, adfærd eller stemmer.

Efterhånden får man mere erfaring og bliver ornitolog. Interessen for fugle kan dyrkes på mange måder. Fuglenes liv kan følges i haven, i et lokalt naturområde eller længere væk. Nogle ornitologer deltager i optællinger af ynglefugle eller trækfugle. Andre ornitologer spejder efter sjældne arter og får nye arter på listen.

Forudsætningen for denne glæde og fascination er dog beskyttelse af det, vi holder af: Fuglene og naturen, der i stigende grad er trængt i det moderne samfund. I de senere år har DOF medvirket til at sikre oprettelse af fire nye EU-fuglebeskyttelsesområder til havs. Vi har fået stoppet muslingefiskeri i Vadehavet, Danmarks internationalt set vigtigste fugleområde. Og vi har fået reduceret udsætningen af fasaner, agerhøns og gråænder, for blot at nævne nogle få resultater.

Men vi hviler ikke på laurbærrene. I de kommende år vil vi kæmpe for, at landbrugets ødelæggelser af naturen stoppes, og at Danmark får taget de nødvendige forholdsregler til at møde fremtidens klimaudfordringer.

DOF bygger sin politiske indsats på videnskabelige argumenter og har derfor i årtier organiseret optællinger og kortlægninger af fuglenes forekomst i Danmark, udført af foreningens medlemmer. DOF registrerer udviklingen i såvel forekomsten af almindelige og sjældne fugle som i Danmarks vigtigste områder for ynglende, trækkende og rastende fugle. Rygraden i dette registreringsarbejde udgøres af DOFbasen, der bruges af medlemmerne til at indtaste over 1 million fugleobservationer hvert år.

Således arbejder mere end 2000 af DOF's medlemmer til stadighed aktivt for fuglesagen, hvilket er ganske unikt blandt danske frivillige organisationer. DOF arbejder sammen med både myndigheder og lodsejere om beskyttelse af truede arter og sårbare naturtyper, hvilket blandt andet afspejles i de senere års samarbejde med Miljøministeriet om målrettede indsatser for truede fugle i den såkaldte Ministeraftale.

I særlige tilfælde gennemfører DOF kampagner om ørne, truede engfugle, trækfugle mv. DOF arbejder også lokalt og har således repræsentanter i alle kommuner, og ca. 200 lokale grupper passer hver på et af landets vigtigste fugleområder.

Gode fugleoplevelser og resultaterne af undersøgelser mv. bliver formidlet til DOF's medlemmer gennem medlemsblade og et fagligt tidsskrift. Viden om fugle og aktuelle nyheder formidles løbende på DOF's hjemmesider og gennem foreningens nyhedstjenester. DOF driver Naturbutikken, hvor alle kan købe udstyr til fugleinteressen. Og DOF har stiftet Fugleværnsfonden, der driver 20 fuglereservater fordelt over hele landet.

DOF er den danske partner i BirdLife International, der er en sammenslutning af foreninger, som arbejder med natur- og fuglebeskyttelse i 110 lande. Sammen med vore internationale partnere driver DOF projekter i flere lande til gavn for fugle og lokalbefolkning.

DOF's medlemmer er organiseret i 13 lokalafdelinger, der på lokalt plan varetager DOF's interesser omkring naturbeskyttelse, organiserer naturovervågning, formidling samt organisering af de lokale medlemmer.

På de årlige generalforsamlinger i hver lokalafdeling vælges bestyrelser og medlemmer til DOF's repræsentantskab, der er foreningens øverste myndighed, og som vælger hovedbestyrelsen, der har det overordnede ansvar for foreningens ledelse, mens den daglige drift varetages af en direktør og ca. 22 ansatte.

Først og sidst ligger DOF's egentlige styrke dog i de mange aktive medlemmer, og vi håber således, at DOF i 2012 fortsat kan kalde sig Danmarks mest aktive naturbeskyttelsesorganisation.

Seks nye dagsordner frem til 2012

For at opfylde DOF's mission vil DOF i perioden 2009 til 2012 inddrage nye indsatsområder i sin daglige praksis. De nye indsatsområder er udviklingen af det frivillige engagement, landbrug og klima, trækfugle, ny atlasundersøgelse, fuglestationer og DOF's medier.

Udvikling af det frivillige engagement

En af DOF's store styrker er de mange aktive medlemmer, der udfører en aktiv indsats for foreningen, hvad enten de er naturpolitisk aktive, deltager i fugletællinger, formidler fugleoplevelser til andre, organiserer frivilligt arbejde eller andet.

I de kommende fire år vil vi styrke markedsføringen af frivilligt arbejde, så foreningen får endnu flere aktive, og så vi sikrer, at det enkelte medlem er klædt på til at varetage DOF's interesser og opgaver, fx gennem informationsformidling, kurser o.l.

Indsatsen vil især blive styrket igennem DOF's lokalafdelinger, der fortsat vil være omdrejningspunkt for medlemmernes kontakt med foreningen. Der skal også sikres endnu bedre synergi mellem de aktive frivillige og foreningens ansatte.

Fuglestationer

Fuglestationer har potentiale til at styrke flere sider af DOF's formålsparagraf. Men potentialet udnyttes ikke i dag. Fuglestationerne skal styrkes økonomisk og organisatorisk med det formål at drive centre for videnskabelig indsamling af fugledata og på sigt formidle fuglesagen for den brede offentlighed og danne ramme for mødesteder for aktive medlemmer af DOF.

Fuglestationerne skal medvirke til styrkelse af det frivillige engagement. Der skal stilles tydeligere krav til fuglestationerne om DOF's forventninger til, hvad de skal levere. Fuglestationerne har brug for et centralt ophæng i DOF. For at styrke fuglestationsarbejdet - ikke mindst den videnskabelige indsats og formidlingen af fuglearbejdet - nedsættes der et fuglestationsudvalg (FSU) sammensat af ressourcepersoner fra DOF og eksternt.

Fuglestationsprojektet skal synliggøre stationerne i DOF's organisation ligesom det skal sikre at stationerne involveres i de relevante aktiviteter, der foregår i DOF, fx Caretakerprojekt og medlemshvervning. Koordinering med det nye trækfugleprogram er også oplagt.

Landbrug (herunder klima)

Kampen om det åbne land afgør naturens og dermed fuglelivets vilkår i fremtidens Danmark. Det industrialiserede landbrug er hovedårsagen til at biodiversiteten forringes og til at en række fuglearter er forsvundet eller i markant tilbagegang. Samtidig er truslen fra det industrialiserede landbrug stadig mere sammenflettet med klimaændringer. Derfor er det afgørende, at DOF er med til at sætte dagsordenen på disse politikområder.

DOF skal udforme sin egen selvstændige landbrugspolitik, og vi skal gennem argumenter og lobbyvirksomhed overfor det politiske miljø på Christiansborg og i medierne søge at fremme vores synspunkter mest muligt. Oprustningen fordrer behov for kompetenceudvikling af både frivillige og medarbejdere og nødvendiggør bl.a. en langt tættere vidensdeling og dialog med BirdLifes specialister på området. Derfor skal DOF tiltræde BirdLifes Agriculture taskforce, deltage i møder og deltage aktivt i politikudviklingsprocesserne i BirdLife.

Også herhjemme skal vi i højere grad i dialog med det ministerielle embedsværk og med andre interessenter. Vi skal samtidig udnytte den store faglige vidensbase, som DOF er i besiddelse af (punktællinger etc.), som dokumentation for vore synspunkter.

Trækfugle

DOF har påvist en markant tilbagegang i bestandene af de trækfugle, der overvintrer i Afrika. Derfor vil DOF i de kommende år sætte mere fokus på vores trækfugle og deres levevilkår på trækruterne og i vinterkvarterene i Afrika. Trækfuglene er generelt i tilbagegang og truet af klimaændringer og ødelæggelse af deres levesteder. Måske er der også andre årsager til tilbagegangen? Vi ved det bare ikke endnu.

Der er brug for en omfattende og vedvarende indsats. Dette Trækfugleprogram vil komme til at omfatte oplysningskampagner, optællingsarbejde og fortsat forskning omkring trækfuglenes forhold samt konkrete tiltag med naturbeskyttelse af trækfuglenes levesteder. Der sættes på en høj grad af inddragelse af DOF's medlemmer i programmet. Trækfugleprogrammet tager udgangspunkt i det store frivillige arbejde med fugleovervågning og naturbeskyttelse, som DOF allerede laver.

DOF har valgt Ghana i Vestafrika som prioriteret indsatsområde, da vi har forventning om, at en stor del af de danske trækfuglearter overvintrer i Vestafrika og muligvis i Ghana. Samtidig har vi i Ghana en velfungerende partner i BirdLife-samarbejdet.

Ny Atlas-undersøgelse

DOF har gennemført to landsdækkende atlasprojekter ('70'erne, '90'erne). I 2012 er det 20 år siden vi startede det seneste. Atlasprojekterne er et af DOF's største videnskabelige og organisatoriske flagskibe. Og måske det, der høster størst anerkendelse fra videnskabelige miljøer. Projekterne har hver gang medført helt ny viden om fuglenes udbredelse og status, såvel som en markant opgradering af foreningens faglige kapacitet. Samtidig opnår vi en massiv aktivering af både nye og erfarne feltornitologer over hele landet. Derfor skal vi iværksætte et Atlasprojekt 2012.

Atlasprojekt 2012 skal resultere i en systematisk kortlægning af fuglenes udbredelse og tætheden i bestandene samt de udbredelsesmæssige ændringer fra tidligere atlasundersøgelser. Resultaterne skal formidles til offentligheden i en trykt form samt i en internetbaseret version.

Det er vigtigt, at Atlasprojektet forberedes grundigt med flere ressourcepersoner og forskellige kompetencer i en projektudviklings-taskforce (som fx trækfugleprogrammet og caretakerprogrammet). Et atlasprojekt kan ikke gennemføres på DOF's basismidler og vil derfor være afhængig af eksterne sponsorer. Det tager ca. 2 år, med inddragelse af en lang række interessenter, at udforme en færdig projektbeskrivelse og ansøgning, der kan fremsendes til sponsor. Det betyder, at projektudviklings-taskforcen skal påbegynde sit arbejde i løbet af 2009.

DOF's medier

DOF's medier er en af de helt centrale services, som tiltrækker og fastholder medlemmerne i organisationen. Høringsfasen til strategipapiret viste en stor interesse for at udbygge og omorganisere de eksisterende medier.

En undersøgelse blandt medlemmerne viser, at de eksisterende medlemmer som helhed er tilfredse med DOF's medier. Men hvis vi ønsker at opnå nye resultater – såsom tiltrækning af yngre medlemmer og styrkelse af donationsvilligheden og loyaliteten hos medlemmerne – er det nødvendigt at forny medieudbuddet. Den almindelige teknologiske udvikling giver desuden en efterspørgsel på en dialogbaseret hjemmeside.

Det er derfor vigtigt løbende at reformere DOF's medier, om end det ikke er nødvendigt at revolutionere dem. Derfor vil DOF i perioden 2009-12 udbygge sin web-formidling og afdække mulighederne for en organisatorisk omlægning af DOF's øvrige medier.

III.: Strategien vist i skema

DOF's vision: Mulighed for at opleve et rigt og varieret fugleliv

DOF's fire parallelle spor	Visioner for de fire spor	DOF's strategiske rolle	Overordnede mål i 2009-12
Beskyttelse af fugle og forbedring af deres levesteder	En naturlig, rig og varieret fuglefauna både nationalt og internationalt	- at påvirke lovgivning og forvaltning af fugle og natur i Danmark og udlandet	DOF har styrket sin politiske indsats og opnået varige resultater på centrale områder: naturbeskyttelse, landbrug og klima
Indsamling og udbredelse af viden om fugle	En effektiv vidensopbygning og vidensformidling, som fremmer indsigten i fugle og natur.	- at være det førende center for viden om fuglenes forekomst i Danmark. - at formidle sin viden bredt under hensyntagen til forskellige målgruppers forudsætninger og behov.	DOF har øget vidensgrundlaget om fuglenes forekomst og naturens tilstand i Danmark. DOF har tilrettelagt sin formidling, så den passer til de nye tekniske muligheder.
Formidling af fugleoplevelser i naturen	En almen forståelse i befolkningen for nødvendigheden af et bæredygtigt samspil mellem mennesker og natur.	- at formidle glæde og begejstring for fugle og natur via oplevelser til medlemmer og andre. - at gøre foreningens sag kendt i hele befolkningen.	DOF har nået en større del af befolkningen via hvervning og oplysning.
Medlemmernes deltagelse i foreningens aktiviteter	Medlemmerne bidrager afgørende til opfyldelsen af foreningens formål.	- at være en af Danmarks mest aktive grønne organisation og tilbyde alle mennesker muligheden for at gøre en positiv, mærkbar forskel for fugle og natur.	DOF har styrket medlemmernes aktive deltagelse i alle centrale aspekter af foreningens virke.